

**O'lmas Umarbekovning "Yoz yomg'iri" asarining huquqiy
ahamiyati**

Termiz davlat universiteti

*Yuridik fakulteti „Yurisprudensiya“ (faoliyat turlari bo'yicha)
yo'nalishi 1-bosqich talabasi*

Abdurofiyeva Nodirabonu

Annotatsiya: Bu olamda yashar ekanmiz turli xil umr yo'llariga, chalkash taqdirlarga duch kelamiz. Shunday chalkash taqdirlardan biri bu Raxim Saidovning hayot yo'lidir. Inson borki o'z taqdirini, baxtini boshqa bir inson siymosida ko'rmoqlikni istaydi va ko'rishga intiladi ham. U ham ilmi, ziyoli Akademik olim bo'lishiga qaramay bir qizga ko'ngil qo'ydi. Biroq Raxim saidovning xarakteriga mutlaqo zid xarakterga ega ayol bilan munosabat qurish juda ham xavfli edi. Shunday ham bo'ldi. Bu ayol sababli hayotida juda ko'p ko'ngilsiz voqealar, urush-janjallar bo'lib turardi. Biroq bu ayolning bir xandon otib kulishi va chiroyli tabassumi hamma uning g'am-u g'ussalarga nuqta qo'yardi. Raxim Saidovni xotini vafot etdi. Qotillik! Rahim Saidovning bir maromda kechayotgan hayotida tub burilish yuz berdi. Mudhish jinoyat uning suyakli rafiqasini hayotdan erta olib ketdi. Hali ayoli tuprog'i sovushga ulgurmay, baxtsiz erkakni taqdirning navbatdagi zarbalari esankiratib qo'ydi. Jinoyat tekshiruvi ayolining shu damgacha undan yashirib kelgan sirlarini yuzaga chiqardi. Aza ochib qayg'usiga botib o'tirishi kerak bo'lgan Rahim Saidov yechimsiz jumboqlar ortidan iz olishiga to'g'ri keldi. Kim biladi, agar fojia yuz bermaganida, u ayolini o'zi o'ylagancha to'kis bila olarmidi? Mazkur jumboqlar uni qanday kutilmagan voqealarga yetaklar ekan?

U juda yomon tushkunliklar dengiziga g'arq bo'ldi va ko'p o'tmay suyakli farishta xotinidan nafratlandi ham. Biroq ko'p o'tmay xotini xudbin bo'lsada erini o'ylaganini o'ylab nafratlangani uchun o'zidan xafa bo'lib ketdi. Ayol vafot etdi, biroq kim o'ldirdi? , Nima uchun o'ldirdi? , Qotil balki ichimizdadir , aslida kim

Ushbu savollarga ushbu maqolamiz davomida aniq va ravshan javob olamiz.

Kalit soʻzlar : *Uzuk , Disertatsiya , marvarit , marjon, ixtiro, paxta navi, olim*

Oʻlmas Umarbekov tomonidan yozilgan bu asar insonni muhabbat koʻchalariga sayr qildiradigan , biroq voqealar maromi esa insonni oʻylantirib qoʻyadigan , qotilni topishga harchand urunilmasin , uni topish yoʻllarini chalkashtirib yuboradigan detektiv asardir. Asarda jinoyat ishini ochish jarayonidagi izlanishlar, militsiya xodimlari va izquvarlar olib borgan mashaqqatli qidiruvlar juda ishonarli va qiziqarli qilib tasvirlangan. Asar soʻngida jinoyatchilarning asl basharalari oʻta mohirlik bilan ochib beriladi. Voqealarni tushunib olish uchun dastlab asar qahramonlari bilan tanishtirib oʻtsam maqsadga muvofiq boʻlgan boʻlar edi.

1.Raxim Saidov bu – asarning bosh qahramoni.U baland boʻyli,kelishgan , oq rangli inson. Bi shaxs oʻta bilimli , har ishg oʻz mehnati bilan erishadigan , xarakter jihatda juda soda, haqiqatgoʻy, kamtarin ogʻir-bosiq insondir. U oʻzining koʻnglidan koʻra bosqalarni xafa qilib qoʻyishdan qoʻrqadi . U xotinini juda ham yaxshi koʻradi va uning har xil kurakka turmaydigan xohishlarinib bajarib , uni xursand qilishga urunadi. Ota- onasini hurmat qiladigan tarbiyalai farzanddir.

2.Munis Saidova bu – Raxim Saidovning suyukli xotini.U oqchadan kelgan , chiroyli qad-qomatli , oʻrta uzunlikdagi sochli, goʻzal yuzli , quvnoq qiz. Xarakteriga keladigan boʻlsak : Xudbin, egoist, aytganini qiladigan va qildiradigan, arazchi, urushqoq, ayyor, kiyim-kechak, tilla – taqinchoqlarga oʻch ayol va u turmushga chiqqan boʻlishiga qaramay juda erkin. Xohlagan insoni bilan xohlagan vaqtida uchrashib, tongni kech qilib keladigan ayoldir.U asli Qoʻqonlik va fransuz tilidan universitetda dars beradi. U farzandli boʻlishni xohlamas edi. Biroq aniqlanishicha u farzand koʻra olmas edi. Biroq biror marotaba buni eri uni yuziga solmagan edi. Shunda ham bu erini boshqarishga urunardi.

Raxim Saidovning onasi juda mehribon ayol vas al ginachiroq.

Raxim Saidovning otasi qattiqqoʻl, bir soʻzli, mard, adolatli va mehribon

inson sifatida gavdalanadi.

Munis kelin bo`lib tushgan kechasini ertasiyoq shaharga yashaymiz deb xarxasha qiladi. Natijada qaynonasi va qaynotasi farzandining tinch yashamog`I uchun ularni shaharga kochirib yuborishadi.

Munisning otasi qizining xarakterini biladigan va uning qiladigan qiliqlaridan uyaladigan inson edi. Uni doim kiyoviga rahmi kelar edi va dalda berardi.

Munisning onasi xudi o`ziday ayol bo`lib , Munislarnikiga kelsa , doim kiyovini yomonlab o`tirardi. Munis uning yolg`iz qizi edi.

Kunlardan bir kuni har doimgidek ular orasida urush kelib chiqdi va bilmagan edilarki bu urush ularning oxirgi urushi ekanliklarini.

Odatda Munis eri bilan tortishsa , albatta eri haq bo`lsada yarashish uchun unga xushomad qilardi. Biroq ungacha Munis uydan chiqib ketar va tuning qoq o`rtasi bo`lsada kelardi. Raxim Saidov tushida xotining qo`lida qizil ko`zli ,yoqutli uzukni ko`rdi va u bir yigit bilan ketdi. Uyg`onib qarasa xotini uxlab yotgandi va uni bolishni quchgan qo`llarida o`sha uzuk bor edi. Raxim Saidov uni xotinidan qayerdan olganini so`radi . Xotini jaxl bilan u juda oddiy uzuk , juda arzon turishini aytdi va olib bermagani uchun ta`na qila boshladi. Xulas ikkovlari urushib qolishdi va Munis uzukni yerga uloqtirib yubordi . Raxim Saidov ishga ketdi va ajrashish haqida o`ylay boshladi . Biroq do`sti bu fikrdan qaytishini aytdi va do`stiga o`sha uzukning oltin , asl nusxasini olish uchun hozirgi kunda oyligi tushmagan do`stiga berdi . Raxim Saidov ishdan keyin tilla do`konidan o`sha uzukni so`radi va “qolmadi”- degan javobni oldi. Biroq savdogar boshqa qimmat uzuklarni tafsiya qildi. Raxim Saidov ertaga olishini aytib qaytdi . Yo`ldan vino hamda tort olib uyga qarab otlandi. Biroq uyda hech kim yo`q edi. U uxlamay kutsada xotini soat alla mahal bo`lsada qaytmadi. U o`ziga oro bergan, o`sha otgan uzugini taqgan edi. U ko`chalarni qarab chiqdi, xiyobonlarni ko`rib keldi. Xotini yo`q. U militsiyaga xabar qilishdan uyalardi. Qo`qonga qo`ng`iroq qildi va xotini u yerga bormagandi.

Chorsuda bir ayolning oyoqlari butalar orasidan chiqib turgandi. Buni shu joyda ishlovchi bir qiz ko`rib militsiyaga xabar qildi . Uni ichib olgan, buzuqi ayol

deb o`ylashdi. Biroq u Raximning xotini edi. Izquvar , Zobit , militsiya xodimlari bu ish ustida ancha ishlashdi . Nixoyat uni do`konchi erkak o`ldirgani aniq bo`ldi. Xotini yuqorida aytib o`tilgani kabi , boylikga juda o`ch ayol edi . U erkak unga qimmat ko`ylaklar , tilla va marjonlar olib bergandi. U erkakning asl maqsadi Munisni o`ziniki qilishmas , aksincha Raxim Saidovning mehnatlari evaziga tayyorlagan ixtirosidagi dorisini xotini orqali olib , yo`q qilish edi. Chunki paxta navlari qancha zararlansa, shuncha uni narxi oshardi va unga bu daromad edi. Raxim Saidovning shifobaxsh suyuq dorisi o`simliklarning og`ir kasalliklarini davolashi aniq edi . O`sha kuni xotini uchrashuvga borganida , savdogar undan dorini olib kelishini so`ragan, biroq ayol yo`q degan. Natijada u ayolni pichoqlab ketgan. Bu shaxsni aniqlashda Militsiya xodimlari juda qiynalishdi va chorsuda bir ko`cha supuruvchi ayol Munis Saidovani shu erkak bilan ko`rganligi haqida guvohlik berdi va savdogarni mahkamaga chaqirishganida , savdogar tan olmadi.

Faqatgina Munis uning mijozi ekanligini va eslab qola olmaganini aytdi.

Raxim Saidov uyidan boshqa taqinchoqlarni topib, Munisning dugonalariga qo`ng`iroq qildi va ularniki emasligi aniq bo`ldi. Zargarga olib borganida asl mol ekanligi takidlandi . Hattoki Munisning qo`lidagi qizil ko`zli uzuk ham haqiqiy tilla uzuk edi . Raxim Saidov savdogarni uyiga borib, mushtlashdi va foydasi bo`lmadi. Politsiya xodimlari ham savdogarni uyiga borishdi hamda umid qolmadi degan vaqtlarida savdogarning ko`zi ojiz onasi bog`da ko`milgan pichoqni kovlab ,xodimlarga berdi va o`g`liga adolatli bo`lishini aytdi.Raxim Saidov xotining o`limiga na yig`lashni , na nafratlanishni bilar edi.

Xulosa

Raxim Saidovga o`zining juda soddaligi pand berdi va xotini o`jizlarcha sevardi.

Xotini unga xiyonat qilgan bo`lsada, erining ixtirosini savdogarga bermay eriga bo`lgan sadoqatini namoyon qildi. Inson mehribon ,soddadil, haqiqatgo`y bo`lgani uni aybi emas va bu yaxshi fazilat . Biroq bunday insonlardan foydalanish o`ta ketgan pastkashlikdir va kechirilmas aybdi. Ushbu asarda qilingan jinoyat javobsiz qolmasligi , huquqni muhofaza qiluvchi organlarning o`z ish faoliyatlarida

Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi

---

juda sinchkov bo`lishlari mahorat bilan namoyish etilgan. Muallifning o`z mehnati asosida yaratgan ijod masulini muallifning roziligiz egallash yoki yo`q qilish mumkin emasligi ham yana bir marotaba eslatib o`tilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro`yxati

1.O`lmas Umarbekov “ Yoz yomg`iri “ asari

[2.@kutubxona.APK](#)